

PM 2005 RVII (Dnr 326-1830/2005)

Redovisning av arbetet med handikapplaner 2004 i stadens nämnder och bolag

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Socialtjänstnämndens redovisning av arbetet med handikapplaner 2004 i stadens nämnder och bolag godkänns med vad som anförs i promemorian.
2. Årsrapporten överlämnas till stadens nämnder och styrelser för kännedom.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade hösten 1999 om ”Handikapplan för Stockholms stad”. Alla stadsdelsnämnder, facknämnder och bolag ska precisera sitt uppdrag inom funktionshinder och tydligt definiera sina ansvarsområden utifrån Förenta Nationernas (FN) 22 standardregler om delaktighet och jämlikhet. I kommunfullmäktiges beslut fick socialtjänstnämnden i uppdrag att årligen följa upp arbetet med planerna och vid behov revidera inriktningsdokumentet.

Under hösten 2003 tog socialtjänstförvaltningen tillsammans med handikapporganisationerna fram ett handikappolitiskt program för att ersätta tidigare ”Riktlinjer för stadens handikapplaner”. Från och med 2005 ska nämnders och styrelserns åtaganden med aspekter som rör funktionshinder arbetas in i verksamhetsplanen och inte redovisas som en separat bilaga.

Denna redovisning är den femte och sista som socialtjänstförvaltningen genomför enligt kommunfullmäktiges beslut 1999.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och kommunstyrelsens handikappråd.

Stadsledningskontoret anser att det inte är acceptabelt att det fortfarande saknas handikapplaner för tre facknämnder och tio bolag. Sidoordnande handikapplaner fungerar uppenbarligen inte som det styrmedel som det var tänkt att vara för att öka delaktigheten och jämlikheten för funktionshindrade personer i Stockholms stad. Stadsledningskontoret anser att handikappfrågorna ska integreras i allt ordinarie arbete.

Kommunstyrelsens handikappråd överlämnar remissen utan eget ställningstagande.

Mina synpunkter

Alla nämnder och bolag ansvarar för att leva upp till ambitionen att Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad 2010. Det nya handikappolitiska program som majoriteten har tagit fram och som fullmäktige beslutat ska gälla från 2005 vilar på FN:s standardregler om delaktighet och jämlikhet. Detta innebär att alla styrelser och näm-

der ska ange kostnadsberäknade åtaganden i sina verksamhetsplaner utifrån en kartläggning av de totala behoven. I samband med bokslut och verksamhetsberättelse ska åtagandena följas upp.

Socialtjänstförvaltningens redovisning av arbetet med handikapplaner 2004 i stadens nämnder och bolag visar att planerna saknar koppling mellan ordinarie verksamhet och budget. De flesta planer redovisar inte hur de föreslagna åtgärderna ska finansieras. Alla stadsdelsnämnder och de flesta facknämnder har upprättat planer till skillnad från bolagen, där endast omkring en tredjedel har upprättat handikapplaner. Det är oacceptabelt att inte alla nämnder och bolag upprättat handikapplaner. Jag konstaterar att handikapplanerna, som baserats på stadens tidigare handikappolitiska program, inte har fungerat som styrmedel för att följa FN:s standardregler om delaktighet och jämlikhet. Med tanke på stadens höga ambition är det 2005 hög tid att ersätta de sidoordnade handikapplanerna med effektivare styrmedel.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Socialtjänstnämndens redovisning av arbetet med handikapplaner 2004 i stadens nämnder och bolag godkänns med vad som anförs i promemorian.
2. Årsrapporten överlämnas till stadens nämnder och styrelser för kännedom.

Stockholm den 18 augusti 2005

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (båda m) enligt följande.

Utgångspunkten för handikappolitiken måste vara insikten om att människor med funktionshinder är unika individer med mycket särpräglade och varierade önskemål och behov. Byggstenarna i en sådan politik måste vara integritet, självbestämmande och valfrihet.

Vi har tidigare ställt oss bakom beslutet att avskaffa kravet på separata handikapplaner i stadens nämnder och styrelser, och att frågorna i enlighet med det nya handikappolitiska programmet istället införlivas i budget och verksamhetsplan. För att detta ska fungera krävs en noggrann uppföljning och granskning av verksamheterna i förvaltningar och bolag. Annars är risken stor att handikappfrågorna åter lämnas utan åtgärd.

Redovisningen av arbetet med handikapplaner 2004 visar att det fortfarande finns brister i ett antal nämnders och bolags redovisningar. Precis som tidigare år finns de största bristerna bland bolagen. Att det fortfarande endast är sex av Stockholms stads bolag som har upprättat en handikapplan är minst sagt anmärkningsvärt. I de fall där ingen handikapplan upprättats under 2004 är det naturligtvis extra angeläget att granska att arbetet med handikappfrågor i framtiden verkligen implementeras i arbetet med budget och verksamhetsplan.

Ett effektivt arbete med frågor som rör funktionshindrade förutsätter att de handikapplaner som upprättas också följs upp. Funktionshindrades rättigheter blir alltför ofta en tillfällig symbolfråga, som anses tillgodosedd när ett dokument har upprättats. Behovet av ett kontinuerligt arbete för att ständigt förbättra situationen för dessa människor tenderar att hamna i skymundan.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Kristina Alvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Abit Dundar* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (m) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Kommunfullmäktige beslutade hösten 1999 om ”Handikapplan för Stockholms stad”. Samtliga stadsdelsnämnder, facknämnder och bolag ska precisera sitt uppdrag inom funktionshinderområdet och tydligt definiera sina ansvarsområden utifrån Förenta Nationernas (FN) 22 standardregler om delaktighet och jämlikhet. Planen ska vara ettårig med en årlig uppföljning. I kommunfullmäktiges beslut fick socialtjänstnämnden i uppdrag att årligen följa upp arbetet med planerna och vid behov revidera inriktningsdokumentet.

Under hösten 2003 utarbetade socialtjänstförvaltningen, i samarbete med handikapporganisationerna, ett handikappolitiskt program. I detta program, som ska ersätta policydokumentet, tydliggörs att handikappfrågorna berör samtliga verksamheter i staden. Inriktningsmål för staden, med sikte på 2010 har angivits för respektive 22 standardregler i FN:s deklaration. Från och med år 2005 ska inte längre handikapplaner redovisas i separat bilaga. Nämnders och styrelserns åtaganden med handikappaspekter ska arbetas in i verksamhetsplanen.

Denna redovisning är den femte och sista som socialtjänstförvaltningen genomför enligt kommunfullmäktiges beslut 1999. Socialtjänstnämndens protokoll och förvaltningens tjänsteutlåtande återfinns i *bilaga 1 respektive bilaga 2*.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och kommunstyrelsens handikappråd.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 3 juni 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Samtliga nämnder och bolag i staden har ett ansvar för att förbättra och utveckla stödet och tillgängligheten för personer med funktionshinder. Kommunfullmäktige har ålagt stadsdelsnämnder, facknämnder och bolagsstyrelser att årligen upprätta lokala handikapplaner samt att utvärdera dessa.

Stadsledningskontoret anser inte att det är acceptabelt att det fortfarande saknas handikapplaner för 3 facknämnder och 10 bolag. De enskilda punkterna i FN:s standardregler kan kännas som irrelevanta för dessa nämnder och bolag, men enligt beslut i kommunfullmäktige ska samtliga nämnder och bolagsstyrelser göra en handikapplan utifrån FN:s standardregler. Kommunfullmäktige har även beslutat att Stockholm ska vara världens mest tillgängliga stad senast år 2010. Det är därför angeläget att alla nämnder och bolag tar sitt ansvar i denna fråga.

Stadsledningskontoret kan konstatera att det uppenbarligen är så att sidoordnade handikapplaner, som instrument för att öka delaktigheten och jämlikheten för funktionshindrade personer i Stockholms stad, inte fungerat som det styrmedel det var tänkt att vara. Stadsledningskontoret anser att handikappfrågorna ska integreras i allt ordinarie arbete. Från och med 2005 tas de sidoordnade handikapplanerna bort och ersätts med åtgärder utifrån stadens handikappolitiska program. Detta innebär att nämnder och bolag fortsättningsvis ska redovisa planerade åtgärder i sina verksamhetsplaner. Uppföljning kommer att ske i verksamhetsberättelsen. Stadsledningskontoret uppmanar samtliga nämnder och bolag att arbeta utifrån det handikappolitiska programmet.

Kommunstyrelsens handikappråd beslöt den 25 maj 2005 att överlämna remissen utan eget ställningstagande.

PROTOKOLL nr 4/2005

2005-04-19

Justerat 2005-04-25

Margareta Olofsson och Peter Lundén-Welden

§ 21

Redovisning av arbetet med handikapplaner 2004 i stadens nämnder och bolag

Dnr 105-204/2005

Socialtjänstnämndens beslut

1. Socialtjänstnämnden beslutar att för egen del godkänna redovisningen.
2. Socialtjänstnämnden föreslår att kommunstyrelsen godkänner redovisningen och överlämnar den till stadens nämnder och bolag för kännedom.

Ärendet

Den nu genomförda redovisningen omfattar stadens nämnders och bolags arbete med handikapplaner för år 2004. Det kan konstateras att det fortfarande finns brister i ett antal nämnders och bolags redovisningar av kostnader för planerade åtgärder. Bolagen är, som i tidigare redovisningar, klart underrepresenterade när det gäller att upprätta handikapplaner. Däremot har ett flertal av facknämnderna upprättat handikapplan och de redovisar också kostnader i högre utsträckning än stadsdelsnämnder och bolag.

Föreliggande redovisning är den sista utifrån kommunfullmäktiges beslut 1999 att socialtjänstnämnden årligen skulle redovisa alla nämnders och bolags handikapplaner och vid behov revidera inriktningsdokumentet. Den 14 december 2004 beslutade kommunfullmäktige om Handikappolitiskt program för Stockholms stad. Det handikappolitiska programmet gäller från 1 januari 2005.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 29 mars 2005.

Förslag till beslut

Ordföranden Margareta Olofsson (v) föreslog, med instämmande från övriga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Peter Lundén-Welden m.fl. (m), ledamöterna Ann-Katrin Åslund m.fl. (fp) och ledamoten Désirée Pethrus Engström (kd) lämnade följande särskilda uttalande.

Utgångspunkten för handikappolitiken måste vara insikten om att människor med funktionshinder är unika individer med mycket särpräglade och varierade önskemål och behov. Byggstenarna i en sådan politik måste vara integritet, självbestämmande och valfrihet.

Vi har tidigare ställt oss bakom beslutet att avskaffa kravet på separata handikapplaner i stadens nämnder och styrelser, och att frågorna i enlighet med det nya handikappolitiska programmet istället införlivas i budget och verksamhetsplan. För att detta ska fungera krävs en noggrann uppföljning och granskning av verksamheterna i förvaltningar och bolag. Annars är risken stor att handikappfrågorna åter lämnas utan åtgärd.

Redovisningen av arbetet med handikapplaner 2004 visar att det fortfarande finns brister i ett antal nämnders och bolags redovisningar. Precis som tidigare år finns de största bristerna bland

bolagen. Att det fortfarande endast är sex av Stockholms stads bolag som har upprättat en handikapplan är minst sagt anmärkningsvärt. I de fall där ingen handikapplan upprättats under 2004 är det naturligtvis extra angeläget att granska att arbetet med handikappfrågor i framtiden verkligen implementeras i arbetet med budget och verksamhetsplan

Ett effektivt arbete med frågor som rör funktionshindrade förutsätter att de handikapplaner som upprättas också följs upp. Funktionshindrades rättigheter blir alltför ofta en tillfällig symbolfråga, som anses tillgodosedd när ett dokument har upprättats. Behovet av ett kontinuerligt arbete för att ständigt förbättra situationen för dessa människor tenderar att hamna i skymundan.

Mycket arbete återstår om Stockholm ska nå målet att bli världens mest handikappvänliga huvudstad år 2010. Stadens nämnder och bolag har ett stort ansvar för att sätta upp konkreta mål för att nå dit, och kontinuerligt utvärdera arbetet. En inventering bör göras av de brister i tillgängligheten som finns i dag, och en åtgärdslista upprättas.

Vid protokollet

Lisbeth Westerlund
sekreterare

Staben
**SOCIALTJÄNST-
FÖRVALTNINGEN**

Handläggare: Krister Eriksson
Tfn: 08-508 25 567

TJÄNSTEUTLÅTANDE **SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN**
2005-03-29 2005-04-19
DNR 105-204/2005

Till
Socialtjänstnämnden

Redovisning av arbetet med handikapplaner 2004 i stadens nämnder och bolag

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden beslutar för egen del godkänna redovisningen
2. Socialtjänstnämnden föreslår att Kommunstyrelsen godkänner redovisningen och överlämnar den till stadens nämnder och bolag för kännedom

Dag Helin

Vera Josefsson

Sammanfattning

Vid kommunfullmäktiges beslut hösten 1999 om Handikapplan för Stockholms stad fick socialtjänstnämnden i uppdrag att årligen redovisa alla nämnders och bolags handikapplaner och vid behov revidera inriktningsdokumentet. Kommunstyrelsen har behandlat och godkänt redovisningarna för åren 2000, 2001, 2002 samt 2003. Den nu genomförda redovisningen omfattar stadens nämnders och bolags arbete med handikapplaner för år 2004.

Det kan konstateras att det fortfarande finns brister i ett antal nämnders och bolags redovisningar av kostnader för planerade åtgärder. Bolagen är, som i tidigare redovisningar, klart underrepresenterade när det gäller att upprätta handikapplaner. Däremot har ett flertal av facknämnderna upprättat handikapplan och de redovisar också kostnader i högre utsträckning än stadsdelsnämnder och bolag.

Föreliggande redovisning är den sista utifrån kommunfullmäktiges beslut 1999. Den 14 december 2004 beslutade kommunfullmäktige om Handikappolitiskt program för Stockholms stad. Det handikappolitiska programmet gäller från 1 januari 2005.

Ärendets beredning

Detta ärende har utarbetats inom socialtjänstförvaltningens stab. Ärendet har behandlats av socialtjänstnämndens handikappråd den 14 april 2005.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade hösten 1999 om Handikapplan för Stockholms stad. Samtliga stadsdelsnämnder, facknämnder och bolag ska precisera sitt uppdrag inom funktionshinder området och tydligt definiera sina ansvarsområden utifrån Förenta Nationernas (FN) 22 standardregler om delaktighet och jämlikhet. Planen ska vara ettårig med en årlig uppföljning.

I kommunfullmäktiges beslut fick socialtjänstnämnden i uppdrag att årligen följa upp arbetet med planerna och vid behov revidera inriktningsdokumentet.

Under hösten 2003 utarbetade socialtjänstförvaltningen, i samarbete med handikapporganisationerna, ett handikappolitiskt program. Det utgör grunden för och redovisar stadens inriktningsmål för arbetet med att åstadkomma ett Stockholm som är tillgängligt och kan ge jämlika och rättvisa levnadsvillkor för personer med funktionshinder. Det handikappolitiska programmet ersätter således ”Riktlinjer för stadens handikapplaner” från år 1999.

Den 30 januari 2004 beslutade socialtjänstnämnden att för egen del godkänna ”Handikappolitiskt program för Stockholms stad” och överlämna ärendet till kommunfullmäktige för beslut. Kommunfullmäktige beslutade den 14 december 2004 att det handikappolitiska programmet ska gälla från den 1 januari 2005.

Följande redovisning är den femte och därmed den sista som socialtjänstförvaltningen genomför enligt kommunfullmäktiges beslut 1999. Redovisningen gäller arbetet med handikapplaner år 2004 i stadens nämnder och bolag.

REDOVISNING AV HANDIKAPPLANER FÖR ÅR 2004 I STADENS NÄMNDER OCH BOLAG

Inledning

Samtliga stadsdelsnämnder, facknämnder och bolag har, t o m år 2004, kommunfullmäktiges uppdrag att utarbeta egna handikapplaner. Socialtjänstnämnden har, enligt samma beslut, i uppdrag att följa upp och redovisa planerna till kommunstyrelsen.

I redovisningarna som gällt arbetet med handikapplaner år 2000 – 2003 har socialtjänstförvaltningen kommenterat i vad mån nämnder och bolag upprättat planer utifrån det egna ansvarsområdet, hur man följt upp planerna och hur åtgärder är tänkta att genomföras. Socialtjänstförvaltningen har också studerat hur förvaltningar och bolag arbetat med de fyra standardreglerna ökad medvetenhet, tillgänglighet, arbete och personalutbildning. Redovisningarna har till sin karaktär varit relativt detaljerade.

Eftersom följande redovisning är den sista enligt kommunfullmäktiges beslut 1999, har förvaltningen valt att redovisa arbetet med handikapplaner 2004 på ett mer övergripande sätt. Det finns, som förvaltningen ser det, inte skäl för att i detalj granska ett planarbete som nu avslutats. Under rubriken ”Sammanfattande bedömning och kommentarer” har förvaltningen försökt dra några slutsatser av det arbete som bedrivits med handikapplaner under åren 2000 – 2004.

Bedömning

Stadsdelsnämnder

Samtliga stadsdelsnämnder har upprättat handikapplan för år 2004. Stadsdelsnämnderna behandlar, såsom i tidigare redovisningar, i princip alla standardreglerna i de upprättade planerna. Det är, som i tidigare redovisningar, en jämn och tämligen god kvalitet på de upprättade handikapplanerna. Det är klart och konkret formulerat vad som ska åtgärdas och var ansvaret för åtgärderna ligger. Dock saknas fortfarande kopplingen till budget och verksamhetsplan. Det finns i de allra flesta planer inte redovisat hur de föreslagna åtgärderna ska finansieras.

Facknämnder/förvaltningar

16 av 19 facknämnder/förvaltningar har upprättat handikapplan för år 2004. Det är en ökning i antal upprättade planer med en, jämfört med år 2003. Facknämnderna fortsätter att planera för de punkter i handikapplanen som ligger närmast respektive verksamhetsområde. Huvuddelen av nämnderna har på ett godtagbart sätt redovisat sitt ansvarsområde liksom vilka åtgärder som

planeras. Av de 16 facknämnder som upprättat handikapplan för 2004 har 6 på ett nöjaktigt sätt specificerat sina kostnader.

Bolag

6 av 16 bolag har upprättat handikapplan för år 2004. Det är samma antal planer som upprättades av bolagen förra året. Även bolagens åtgärder är inriktade på det ansvarsområde respektive bolag omfattas av. Kvaliteten är, som i tidigare redovisningar, skiftande. I något fall har i princip alla 22 punkter behandlats medan det i andra fall saknas kommentarer om huvuddelen av de 22 standardpunkterna. Liksom i tidigare redovisningar brister bolagen i redovisningen av kostnader. I de fall kostnader kommenteras hänvisas i huvudsak till ”befintlig budget”.

Sammanfattande bedömning och kommentarer

Socialtjänstförvaltningen har följt upp sammanlagt 40 handikapplaner. Det är två fler jämfört med de 38 planer som följdes upp i 2003 års redovisning. Samtliga stadsdelsnämnder, 16 facknämnder och 6 bolag har upprättat plan för år 2004. Därmed återstår 3 facknämnder och 10 bolag som inte upprättat handikapplan för år 2004.

Förvaltningen kan konstatera att de handikapplaner som upprättats av nämnder och styrelser för år 2004 generellt inte skiljer sig till sitt innehåll och sin kvalitet från de handikapplaner som redovisats tidigare år. Det kan också konstateras att samtliga stadsdelsnämnder och de senaste två åren även flertalet facknämnder, har upprättat plan. Bolagen har, som i tidigare års redovisningar, endast i ringa omfattning upprättat handikapplaner.

Det är uppenbart att sidoordnade handikapplaner som instrument för att öka tillgängligheten för funktionshindrade personer i Stockholms stad, inte fungerat som det styrmedel det var tänkt att vara. Som ett exempel kan nämnas den bristande kopplingen mellan ordinarie verksamhetsplan och budget. Endast fackförvaltningarna har, i de två senaste redovisningarna, i någon mån redovisat kostnader och hur dessa ska finansieras.

Mot bakgrund av de svårigheter som funnits att implementera handikapplaner som ett styrinstrument för nämnder och bolag i tillgänglighetsarbetet, ser förvaltningen med tillförsikt fram mot kommande arbete med ”Handikappolitiskt program för Stockholms stad”. Programmet ska utgöra grunden för samt redovisa stadens inriktningsmål för arbetet med att åstadkomma ett Stockholm som är tillgängligt och som kan ge jämlika och rättvisa levnadsvillkor för personer med funktionshinder.

Från och med 2005 tas således de sidoordnade handikapplanerna bort och ersätts med åtgärder utifrån stadens handikappolitiska program. Respektive nämnd/bolag ska fortsättningsvis redovisa planerade åtgärder i budget och verksamhetsplan. Uppföljning kommer att ske i bokslut och verksamhetsberättelse.